

About the Abisalovs' workers

Абысалты куджыты хабар

О работниках Абисаловых

Oral text from Isaev M.I. Digorskij dialekt osetinskogo jazyka. Moscow: Nauka, 1966. Recorded from Gussaova Olja, Kamunta village, 1958.

Устный текст из Исаев М.И. Дигорский диалект осетинского языка. М.: Наука, 1966. Записан со слов Гуссаовой Оли, с. Галиат, 1958.

Interlinearized by A.P. Vydrin

Глоссировал А.П. Выдрин

1	Ацы	хабар	уыд		иу	дæс	æмæ	цыппар	ынсæй
	ацы	хабар	уыд	-*0	иу	дæс	æмæ	цыппар	инсæй
	ацы	хабар	уыд	-*0 ₂	иу	дæс	æмæ	цыппар	инсæй
	DemProx	случай	быть	PST.INTR.3SG	приблизительно	десять	и	четыре	двадцать

анзы	разæй	.
анз -ы	раз -æй	
анз -ы	раз -æй	
год GEN	перед ABL	

Это (букв. 'эта весть') произошло около девяноста лет тому назад.

2.1	Уæрæсейы	закъон	ам	дæр	кусын
	Уæрæсе -йы	закъон	ам	=дæр	кус -ын
	Уæрæсе -ы	закъон	ам	=дæр	кус -ын
	Россия GEN	закон	DemProx.IN	=PTCL	работать INF
		здесь		FOC	

байдыдта		уымæ	гæсгæ	Абысалты
ба- йдыд	-т -а	уы -мæ	гæсгæ	Абысал -т -ы
ба- йдай	-т -а	уый ₁ -мæ	гæсгæ	Абысал -т -ы
PV	начинать/ся TR	PST.TR.3SG	DemDist ALL	в соответствии
				Абисал PL GEN

куджытæ	фæлыгъдысты	Зджыды	зæхмæ
кус -дж	-ытæ	фæ- лыгъд -ысты	Зджыд -ы зæх -мæ
кус -æг	-тæ ₂	фæ- лидз -ысты	Зджыд -ы зæхх -мæ
работать	PTCP.PRS PL	PV бежать	PST.INTR.3PL
рабочий		Згид GEN	земля ALL
фиййаутæн	уый	куы	балæдæрдысты
фиййау -т -æн	уый	куы	ба- лæдæрд -ысты
фиййау -т -æн	уый ₁	куы ₁	ба- лæдæр -ысты
пастих PL DAT	DemDist	когда	PV понимать
			PST.INTR.3PL
			COMP NEG

сæ	уæгъд	кæнынц	адæмæй	уæлдай	уæд
=сæ	уæгъд	кæн -ынц	адæм -æй	уæлдай	уæд
=сæ	уæгъд	кæн -ынц ₁	адæм -æй	уæлдай	уæд
=3PL.ENCL.GEN	свободный	делать	PRS.3PL	люди ABL	подобно
					тогда

Закон России начал действовать и здесь, поэтому работники Абисаловых сбежали на землю Згида, к

пастухам, когда они поняли, что их не освобождают в отличие от народа.

2.2 Аема ца	уырдыгай атардтой	фиййаутан
аема =ца	уырдыгай а- тард -т -ой	фиййау -т -аен
аема =са	уырдыгай а- тәр -т -ой	фиййау -т -аен
и =3PL.ENCL.GEN	оттуда PV гнать TR PST.TR.3PL	пастух PL DAT

дәр	хъабәр	банхьирән	кодтой	уәхимә	ма
=дәр	хъабәр	ба- нхьирән	код -т -ой	уә= химә	=ма
=дәр	хъабәр	ба- нхьирән	кән -т -ой	уә= химә	=ма
=PTCL	сильный	PV угроза	делать TR PST.TR.3PL	POSS.2PL= REFL.ALL	=ещё
FOC					

ца	куы бауадзат	уәд уә	хъуыддаг
=ца	куы ба- уадз -ат	уәд =уә	хъуыддаг
=са	куы ₁ ба- уадз -ат	уәд =уә	хъуыддаг
=3PL.ENCL.GEN	если PV разрешать SBJV.2PL	тогда =2PL.ENCL.GEN	дело

хорз	нә	уызән	зәгьгә
хорз	нә	уы -дзән	зәгь -гә
хорз	нә	уыд -дзән	зәгь -гә
хороший	NEG	быть FUT.3SG	сказать CONV

И их оттуда прогнали, и они (хозяева) угрожали также пастухам: "если еще их к себе пустите, то ваше дело будет плохо", говоря.

3.1 Уыцы закьонмә гәсгә	Абысалы	фыртгә	сфәнд
уыцы закьон -мә гәсгә	Абысал -ы	фырт -т -ә	с- фәнд
уыцы закьон -мә гәсгә	Абысал -ы	фырт -т -ә ₁	с- фәнд
тот закон ALL	в соответствии Абисал GEN	сын PL NOM	PV решение

кодтой	Туркмә	алидзын	әд	бинонтә	сә
код -т -ой	Турк -мә	а- лидз -ын	әд=	бинон -т -ә	сә=
кән -т -ой	Турк -мә	а- лидз -ын	әд=	бинон -т -ә ₁	сә=
делать TR PST.TR.3PL	Турция ALL	PV бежать INF	с=	семья PL NOM	POSS.3PL=

дзауматә	ластой	уәрдынты	сә
дзаума -т -ә	ласт -ой	уәрдын -т -ы	сә=
дзаума -т -ә ₁	лас -ой	уәрдон -т -ы	сә=
вещь PL NOM	возить PST.TR.3PL	повозка PL INESS	POSS.3PL=

кусджытән	сә	кьухтә	сбастой
кус -дж	-ыт -аен	кьух -т -ә	с- баст -ой
кус -әг	-т -аен	кьух -т -ә ₁	с- бәтт -ой
работать PTCP.PRS PL DAT	POSS.3PL=	рука PL NOM	PV связывать PST.TR.3PL

рабочий
афтәмәй
 афтәмәй
 афтәмәй
 так

Из-за этого закона Абисаловы решили переселиться в Турцию с семьей, отвезли свои вещи в арбах,

связав руки своим работникам.

3.2 Уыцы рæстæджы			Туркмæ	цауыны	тыххæн	уыдон		
уыцы	рæстæдж	-ы	Турк	-мæ	цау	-ын -ы	тыххæн	уыдон
уыцы	рæстæг	-ы	Турк	-мæ	цау	-ын -ы	тыххæй ₁	уыдон
тот	время	INESS	Турция	ALL	идти	INF GEN	для	DemDist.PL.GEN

хъуыди		гæгъæдытæ		райсын		æмæ
хъуыд	-и	гæгъæд	-ыт -æ	ра- йс	-ын	æмæ
хъæу	-ис	гæгъæди	-т -æ ₁	ра- ис	-ын	æмæ
быть.нужным	PST.INTR.3SG	бумага	PL NOM	PV	брать	INF и

бацыдис		горæты		хицаумæ		
ба- цыд	-ис	горæт	-ы	хицау	-мæ	
ба- цау	-ис	горæт	-ы	хицау	-мæ	
PV	идти	PST.INTR.3SG	город	GEN	хозяин	ALL

В то время им нужно было получить бумаги для поездки в Турцию и зашли они к городскому голове.

3.3 Куджытæн			сæ	хицау	сæ	разæй	куы
кус	-дж	-ыт -æн	сæ=	хицау	сæ=	раз	-æй куы
кус	-æг	-т -æн	сæ=	хицау	сæ=	раз	-æй куы ₁
работать	PTCP.PRS	PL DAT	POSS.3PL=	хозяин	POSS.3PL=	перед	ABL когда
рабочий							

фæиуварс	и	уæд	йæ	фæстæ	уыдон	дæр
фæ- иуварс	и	уæд	йæ=	фæстæ	уыдон	=дæр
фæ- иуварс	и	уæд	йæ=	фæстæ	уыдон	=дæр
PV	в стороне	EXST	тогда	POSS.3SG=	после	DemDist.PL.NOM =PTCL FOC

балæууыдысты		кæугæ		
ба- лæууыд	-ысты	кæу	-гæ	
ба- лæуу	-ысты	кæу	-гæ	
PV	стоять	PST.INTR.3PL	плакать	CONV

Когда хозяин отошел от работников, они тоже зашли за ним, плача

3.4 Хицау фæрсы			Абысалы	фырты	адон	цы	кæнынц	
хицау	фæрс	-ы	Абысал	-ы	фырт	-ы	адон цы кæн -ынц	
хицау	фæрс	-ы	Абысал	-ы	фырт	-ы	адон цы кæн -ынц ₁	
хозяин	спрашивать	PRS.3SG	Абисал	GEN	сын	GEN	эти что делать	PRS.3PL

зæгъгæ	уый	ницы	сдзырдта				
зæгъ	-гæ	уый	ницы с- дзырд -т -а				
зæгъ	-гæ	уый ₁	ницы с- дзур -т -а				
сказать	CONV	DemDist.NOM	ничто	PV	говорить	TR	PST.TR.3SG

лæдæрдти	йæ	хъуыддаг	хорз	кæй	нæ	уыд		
лæдæрдт	-и	йæ=	хъуыддаг	хорз	кæй	нæ уыд -*0		
лæдæр	-ис	йæ=	хъуыддаг	хорз	кæй ₂	нæ уыд -*0 ₂		
понимать	PST.INTR.3SG	POSS.3SG=	дело	хороший	COMP	NEG	быть	PST.INTR.3SG

уый
уый
уый₂
DemDist.GEN

Голова спросил Абисалова о том, чего они требуют, тот ничего не ответил (букв. 'не выговорил'), понял, что его дело плохо.

3.5 Фæлæ	кусджытæ		æмдзыхæй		загътой	- «	мæнæ		
фæлæ	кус	-дж	-ытæ	æм-	дзых	- æй	загът -ой	мæнæ	
фæлæ	кус	-æг	-тæ ₂	æм-	дзых		загъ -ой	мæнæ	
но	работать	PTCP.PRS	PL	вместе	рот		сказать	PST.TR.3PL	вот
	рабочий								

нæ	тыххæй	дæр	Туркмæ	ласы	»,	зæгъгæ			
=нæ	тыхх	-æй	=дæр	Турк	-мæ	лас -ы	зæгъ -гæ		
=нæ	тых	-æй	=дæр	Турк	-мæ	лас -ы	зæгъ -гæ		
=1PL.ENCL.GEN	сила	ABL	=PTCL	Турция	ALL	возить	PRS.3SG	сказать	CONV
			FOC						

Но работники сказали в один голос: "Вот, нас насильно везет в Турцию".

3.6 Уый	фехъусгæйæ		хицау	хъæбæр	бафхæрдта					
уый	фе-	хъус	-гæ	-йæ	хицау	хъæбæр	ба-	фхæрд	-т	-а
уый ₂	фæ-	хъус	-гæ	-æй	хицау	хъæбæр	ба-	æфхæр	-т	-а
DemDist.GEN	PV	слышать	CONV	ABL	хозяин	сильный	PV	ругать	TR	PST.TR.3SG

Абысалы	-	фырты	æмæ	тæвдæй	рандæ	и	Туркмæ				
Абысал	-ы	фырт	-ы	æмæ	тæвд	-æй	ра- ндæ	и	Турк	-мæ	
Абысал	-ы	фырт	-ы	æмæ	тæвд	-æй	ра- æндæ	и	Турк	-мæ	
Абисал	GEN	сын	GEN	и	горячий	ABL	PV	вне, снаружи	EXST	Турция	ALL

Услышав это, начальник сильно поругал Абисалова, и тот, разгневанный, уехал в Турцию.

3.7 Кусджытæн		та	бамбарын	кодта						
кус	-дж	-ыт	-æн	=та	ба-	мбар	-ын	код	-т	-а
кус	-æг	-т	-æн	=та	ба-	æмбар	-ын	кæн	-т	-а
работать	PTCP.PRS	PL	DAT	=же	PV	понимать	INF	делать	TR	PST.TR.3SG
рабочий										

уыдон	ныр	кæй	сты	хибар	,	æмæ	уыдон
уыдон	ныр	кæй	сты	хибар		æмæ	уыдон
уыдон	ныр	кæй ₂	сты	хибар		æмæ	уыдон
DemDist.PL.NOM	сейчас	COMP	быть.PRS.3PL	независимый		и	DemDist.PL.NOM

дæр	ныффардæг	сты	Сындзыхъæумæ		
=дæр	ныф-	фардæг	сты	Сындзыхъæу	-мæ
=дæр	ны-	фардæг	сты	Сындзыхъæу	-мæ
=PTCL	PV	отправление	быть.PRS.3PL	Синдзикау	ALL
FOC					

А работникам объяснил он, что они теперь свободны, и они тоже отправились в селение Синдзикау.

3.8	Айфонмæ	дæр	ма	цæрынц	æмæ	хæрынц	.
	айфонмæ	=дæр	=ма	цæр -ынц	æмæ	хæр -ынц	
	айфонмæ	=дæр	=ма	цæр -ынц ₁	æмæ	хæр -ынц ₁	
	сейчас	=PTCL	=ещё	жить PRS.3PL	и	есть PRS.3PL	
		FOC					

И до сих пор они там живут-поживают.